عنوان:
تراز عقلانیت در اندیشه‌ی تفکیکیان

www.ketab.ir

نویسنده:
مرتضی هاشمی

سرشناسه	: هاشمی‌شکون، مرتضی، ۱۳۵۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: تراز عقلانیت در اندیشه‌ی تفکیکیان/ مرتضی هاشمی‌شکون.
مشخصات نشر	: همدان: فراگیر هگمتانه، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۹-۲۹۶-۷:
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۶۷] - ۱۷۱..
موضوع	: عقل‌گرایی -- فلسفه
موضوع	: Rationalism -- Philosophy
موضوع	: شناخت (فلسفه)
موضوع	: Knowledge, Theory of
موضوع	: عقل و وحی
موضوع	: Reason and revelation*
موضوع	: مکتب تفکیک
موضوع	: Tafkik school*
موضوع	: عقل‌گرایی (اسلام)
موضوع	: Rationalism (Islam)*
رده بندی کنگره	: B ۱۳۳
رده بندی دیویی	: ۱۴۹/۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۷۰۵۸۹۴۹

www.ketab.ir

عنوان کتاب:	**تراز عقلانیت در اندیشه‌ی تفکیکیان**
مولف:	مرتضی هاشمی‌شکون
ناشر:	فراگیر هگمتانه
چاپ:	سینا
شمارگان:	۵۰۰ جلد
نوبت چاپ:	اول / ۱۴۰۰
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۲۱۹-۲۹۶-۷
قیمت:	۷۵,۰۰۰ تومان

مرکز پخش: همدان، خیابان شریعتی، مقابل کبابیان، کوچه مهر

تلفن:۳۲۵۱۴۴۶۱-۳۲۵۱۶۱۴۴-۳۲۵۲۸۴۶۲-۰۸۱ دورنگار:۳۲۵۱۷۲۵۲-۰۸۱

فهرست مطالب

مقدمه ۹

فصل اول: کلیات

۱-۱ عقل در لغت و اصطلاح ۱۳
۱-۲ عقل در قرآن ۱۶
۱-۳ عقل در روایات ۱۸
۱-۴ معرفی مکتب تفکیک ۲۲
۱-۵ پیشینه‌ی بحث ۲۲
۱-۶ پیشینه‌ی آثار ۲۵

فصل دوم: تعریف عقل

۲-۱ اشارات کلّی ۲۹
۲-۲ حقیقت عقل ۳۰
۲-۳ تعریف مرحوم میرزا ۳۳

فصل سوم: رابطه عقل و علم

۳-۱ اشتراک علم و عقل ۳۷
۳-۲ افتراق عقل و علم ۳۸
۳-۳ دلیل بر ارتباط بین عقل و علم ۴۲

فصل چهارم: تمایز عقل و نفس

۴-۱ نفس از دیدگاه فلاسفه ۴۷
۴-۲ ارتباط بین عقل و نفس از دیدگاه فلاسفه ۵۲
۴-۳ نفس از دیدگاه مکتب تفکیک ۵۳
۴-۴ دلایل تمایز عقل از نفس در دیدگاه تفکیک ۵۹

فصل پنجم: تجرد عقل

۵-۱ اشاره کلّی ۶۵

www.ketab.ir

۵-۲ تجرد عقل از دیدگاه مکتب تفکیک ۶۶
۵-۳ تجرد ذاتی عقل ۶۹
۵-۴ مراتب تجرد عقل ۷۰
۵-۵ تجرد در فلسفه ۷۱
۵-۶ دلایل تجرد عقل ۷۳

فصل ششم: درجات عقل

۶-۱ درجات عقل در نگاه کلّی ۷۷
۶-۲ درجات عقل از دیدگاه فلاسفه ۷۸
۶-۳ درجات عقل از دیدگاه مکتب تفکیک ۷۹
۶-۴ مراتب درجات عقل ۸۶
۶-۵ دلایل عقلی و نقلی بر درجات عقل ۸۹

فصل هفتم: حجیت عقل

۷-۱ حجیت عقل در مکتب تفکیک ۹۵
۷-۲ ادلّه ی عقلی بر حجیت عقل ۹۹
۷-۳ ادلّه‌ی نقلی بر حجیت عقل ۱۰۰

www.ketab.ir

فصل هشتم: کارکردهای عقل

۸-۱ اشارات کلی ۱۰۵
۸-۲ کارکرد نظری عقل در اندیشه ی تفکیک ۱۰۶
۸-۳ کارکرد عملی عقل در اندیشه‌ی تفکیک ۱۰۸

فصل نهم: محدوده‌ی عقل

۹-۱ جریان محدوده ی عقل در مکتب تفکیک ۱۱۶
۹-۲ محدوده ی عقل در احاطه‌ی بر ذات خداوند ۱۲۲
۹-۳ دلیل محدوده ی عقل ۱۲۵
۹-۴ نقد و بررسی ۱۲۶

مقدمه

در اندیشه‌ی اسلامی عقل از جایگاه والایی برخوردار است و یکی از ارکان مهم منابع دینی در بعد اعتقادی، فقهی و اخلاقی در حوزه‌ی استدلال و استنباط محسوب می‌شود؛ تا جایی که همه‌ی اندیشمندان اسلامی بر حجیت و اهمیت آن تأکید فراوان دارند.

اما آنچه در این مجال می‌آید، بررسی جایگاه عقل و مقدار دلالت آن در نگاه تفکیکیان خواهد بود، که همواره برای عقل یک ملاک و معیاری ترسیم نموده‌اند که با اندیشه‌ی فیلسوفان، کاملاً متفاوت و متغایر به نظر می‌رسد.

اهمیت این دیدگاه در آنجایی رخ می‌نماید که بعضی از رهبران تفکیک، خصوصاً مرحوم میرزا مهدی اصفهانی از عقل به نور تعبیر نموده‌اند که از کاشفیت آن در پرده برداشتن از حقایق سخن می‌گوید.

و در همین باب، بحث از حقیقت عقل نوری، تمایز آن با نفس، تجرد عقل، مادی بودن نفس، حجیت ذاتی عقل و ظهور و بروز بیرونی‌اش در امور عینی و خارجی و نیز محدود نکردن آن در امور ذهنی و انتزاعی از نکات مهمی است که مکتب تفکیک بر آن پای می‌فشارد.

به عقیده‌ی آنان تصورات و تصدیقات اصطلاحی همواره در ذات خویش، تاریک و ظلمانی بوده و از نور عقل هیچ بهره‌ای ندارند.

پس در نتیجه برای رسیدن به حقایق چاره‌ای جز تمسک به نور عقل، نخواهد بود، و آنگاه این دو نوع نگاه متفاوت از دو جریان فلسفی و تفکیکی، موجب

www.ketab.ir

گردید تا با نگاهی ملایم و بی‌طرفانه در ابعاد مختلف آن به تحقیق و قضاوت بنشینیم.

www.ketab.ir